

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики**

**Територіальне планування розвитку освітньої
сфери Великокучурівської територіальної громади**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)**

Виконав:

Студент 4 курсу, 402 групи
Спеціальності «Географія 106»
ОПП «Регіональний розвиток і
просторове планування»
Калашник Олександр Олегович

Керівник:

доктор географічних наук, професор
Костащук Іван Іванович

До захисту допущено на засіданні кафедри

Протокол № _____ від _____ 2025 р.

Зав. кафедрою _____ проф. Костащук І.І.

Чернівці – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ.....	7
1.1. Поняття та зміст територіального планування	7
1.2. Цілі та завдання територіального планування освітньої мережі	8
1.3. Методика дослідження освітньої мережі територіальної громади.	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ ВЕЛИКОКУЧУРІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	13
1.1 Місцеве самоврядування і соціальна сфера громади.....	13
2.2. Аналіз демографічних показників як чинника розвитку освітньої мережі в громаді	15
2.3 Вивчення освітніх потреб населення громади.....	15
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ	22
3.1. Оптимізація мережі освітніх закладів	22
3.2. Розвиток дошкільної освіти в громаді.....	23
3.3. Забезпечення доступності та якості загальної середньої та позашкільної освіти.....	26
РОЗДІЛ 4. РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ.....	30
4.1. Розробка та затвердження Програми розвитку освітньої сфери.....	30
4.2. Swot-аналіз освітньої мережі Великокучурівської громади.....	34
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40

АНОТАЦІЯ

У роботі досліджується просторово-функціональна організація та перспективи розвитку освітньої інфраструктури Великокучурівської територіальної громади. Основна мета – обґрунтування ефективного територіального планування, яке забезпечувало б рівний доступ до освітніх послуг, враховуючи демографічні, ландшафтні та географічні умови громади.

Об'єкт дослідження: освітні заклади (дошкільні, загальноосвітні, позашкільні) на території Великокучурівської ТГ. Предмет дослідження: просторові взаємозв'язки між закладами освіти, населеними пунктами та транспортною мережею в межах громади.

Завдання, що вирішуються у роботі:

- проведення географічного аналізу розміщення освітньої інфраструктури;
- оцінка доступності освітніх закладів для населення (аналіз відстаней, транспортних шляхів);
- виявлення територіальних диспропорцій та визначення зон з недостатньою інфраструктурою;
- розробка рекомендацій щодо оптимізації мережі установ (реконфігурація, нові заклади, транспортне забезпечення);
- запропонування моделей просторово-організаційного розвитку освітньої сфери, адаптованих до специфіки Великокучурівської ТГ.

Методами роботи є картографічний аналіз, GPS-полювання, аналіз мереж, демографія, польові та статистичні дослідження.

Результати дослідження можуть бути використані: місцевою радою громади при плануванні інвестицій у освітні послуги; департаментом освіти у розробці транспортної логістики (маршрутів шкільних автобусів, доступу дитсадків); у стратегічних програмах розвитку громади (як складова соціальної інфраструктури).

Ключові слова: територіальна громада, освітня мережа, децентралізація, заклад освіти.

ABSTRACT

The paper examines the spatial-functional organization and prospects for the development of the educational infrastructure of the Velikokuchurivska territorial community. The main goal is to substantiate effective territorial planning that would ensure equal access to educational services, taking into account the demographic, landscape and geographical conditions of the community.

Object of research: educational institutions (preschool, general education, extracurricular) on the territory of the Velikokuchurivska TG. Subject of research: spatial relationships between educational institutions, settlements and the transport network within the community.

Tasks solved in the paper:

- conducting a geographical analysis of the location of educational infrastructure;
- assessing the accessibility of educational institutions for the population (analysis of distances, transport routes);
- identifying territorial disparities and identifying areas with insufficient infrastructure;
- developing recommendations for optimizing the network of institutions (reconfiguration, new institutions, transport provision);
- proposing models of spatial and organizational development of the educational sphere, adapted to the specifics of the Velikokuchurivska TG.

The methods of work are cartographic analysis, GPS hunting, network analysis, demographics, field and statistical research.

The results of the study can be used: by the local community council when planning investments in educational services; by the education department in developing transport logistics (school bus routes, kindergarten access); in strategic community development programs (as a component of social infrastructure).

Keywords: territorial community, educational network, decentralization, educational institution.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Олександр КАЛАШНИК

ВСТУП

Територіальне планування є одним з ключових інструментів раціонального розвитку територіальних громад, спрямованих на забезпечення сталого економічного, соціального та інфраструктурного розвитку. Особливо актуальним цей процес стає в умовах децентралізації, коли місцеві громади набувають нових повноважень у визначенні свого майбутнього розвитку.

Великий Кучурів – сільський центр Великокучурівської ТГ Чернівецької області, розташований за 7 км від обласного центру та 20 км від міста Сторожинець. Територіальне планування в цьому контексті передбачає оптимізацію соціальної та освітньої інфраструктури громади з урахуванням демографічних, ландшафтних, транспортних та економічних умов.

Освітня сфера є важливою складовою соціальної інфраструктури та інструментом підвищення індексу людського розвитку території. Забезпечення доступу до якісної освіти на сільських територіях сприяє соціальному згуртуванню, зростанню компетентностей жителів та привабливості громади для молоді й фахівців.

У зв'язку з цим мета роботи полягає в розробленні ефективного просторово-функціонального плану освітньої інфраструктури Великокучурівської ТГ, який виявляє існуючі диспропорції в розміщенні установ та транспортному забезпеченні; оцінює рівень доступності дошкільної, загальноосвітньої та позашкільної освіти для різних верств населення; формує практичні рекомендації стосовно розширення, реконфігурації або оптимізації мережі освітніх закладів. Завданнями дослідження є:

- провести аналіз сучасного стану освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади;

- визначити основні напрямки територіального планування розвитку освітньої сфери;

- розробити рекомендації щодо реалізації територіального планування розвитку освітньої сфери.

Таке дослідження відповідає стратегічним цілям громади на 2021–2029 роки, визначеним у Стратегії сталого розвитку (DOBRE), та зосереджено на формуванні середовища, що сприяє розвитку потенціалу освітньої сфери на основі просторових, соціальних і екологічних показників.

Теоретичне та практичне значення роботи. Підсилює теоретичне розуміння територіального планування соціальної інфраструктури, зокрема в освітньому контексті, базуючись на підходах, окреслених у фундаментальних виданнях з просторового розвитку. Удосконалює методологію картографічного та мережевого аналізу доступності освітніх закладів, додаючи місцевий вимір дослідження, з орієнтацією на дрібні територіальні громади. Доповнює теоретико-методологічні підходи інтегрованого просторового планування у межах децентралізаційних реформ, використовуючи напрацювання з курсу «Концептуальні засади планування розвитку територій».

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

1.1. Поняття та зміст територіального планування

Територіальне планування – це система заходів з оптимального розміщення елементів соціально-економічної, інженерної, транспортної та екологічної інфраструктури з урахуванням потреб населення та ресурсного потенціалу території. У контексті освіти воно полягає у формуванні ефективної мережі освітніх закладів з відповідним просторовим і ресурсним забезпеченням.

У європейській практиці (зокрема в межах Європейської хартії просторового планування) ключовими принципами є:

- рівний доступ до освітніх послуг;
- інтеграція в соціальний простір;
- інклюзивність і стійкість мережі закладів освіти.

Процес організації просторового розвитку території це системна діяльність державних і місцевих органів щодо встановлення принципів та правил просторової організації територій, що включає використання землі, регулювання забудови, транспортної та інженерної інфраструктури. За визначенням з Європейської хартії, це координація практик і політик, що впливають на розподіл населення та їхньої діяльності, забезпечуючи збереження балансу між соціальним, економічним та екологічним наповненням простору.

Згідно з законом «Про містобудівну діяльність», територіальне планування – це створення містобудівних та землеустроєвих документів, які визначають функціональні зони, призначення територій, розміщення об'єктів на різних рівнях (національному, регіональному, місцевому) [6].

Основні складові елементи територіального планування:

Документація: містить текстові та графічні матеріали (схеми, карти, плани), які регулюють забудову, функціонування ІТ-мереж, інженерної інфраструктури, громадського обслуговування, охорони довкілля, культурної спадщини тощо.

Функціональне зонування: розподіл території на житлові, комунальні, промислові, сільгоспугіддя, природоохоронні, рекреаційні та інші зони з визначеним режимом землекористування.

Інфраструктурне планування: визначення розміщення, розвитку та взаємозв'язків транспортних шляхів, інженерних мереж, закладів освіти, охорони здоров'я, цивільного захисту.

Забезпечення сталої взаємодії між економічною, соціальною та екологічною складовими: принцип збалансованості: взаємозв'язок між дотриманням прав громадян, обмеженням негативного впливу на довкілля й підтримкою економічного розвитку [9].

Ієрархічний рівень планування: включає структуру від національного до місцевого рівнів. Також можливе розмежування на комплексне (інтегроване) та секторальне планування – органічна взаємодія різних галузей (містобудування, транспорт, екологія).

Принципи просторового планування: системність, комплексність, ієрархічність, збалансованість соціального – економічного – екологічного, гнучкість, децентралізація, відкритість процесів і залучення громадськості.

1.2. Цілі та завдання територіального планування освітньої мережі

Мета територіального планування в освіті – забезпечення доступу до якісних освітніх послуг незалежно від місця проживання громадян. Для цього необхідно:

- адаптувати мережу до демографічних тенденцій;
- забезпечити ефективне управління ресурсами;
- підтримувати соціальну згуртованість на території.

У сучасних умовах планування не обмежується картографуванням – це комплексна аналітична, управлінська та комунікаційна діяльність, що має враховувати:

демографічну динаміку;
міграційні потоки;
транспортну доступність;
цифрову трансформацію;
соціальні очікування [17].

Серед ключових нормативних актів України, що регулюють територіальне планування і розвиток освіти:

Закон України «Про освіту» (2017);
Закон «Про повну загальну середню освіту» (2020);
Закон «Про регулювання містобудівної діяльності»;
Постанова КМУ №710 (2020) — Типова програма розвитку ЗЗСО;
Стратегії розвитку освіти Чернівецької області;
Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки.

Особливості територіального планування освітньої мережі:

1. Застосування геоінформаційних систем (ГІС)

– використання ГІС дає змогу картографічно моделювати зони доступності, визначати територіальні пробіли («білі зони») та оцінювати ефективність розташування навчальних закладів. Це дозволяє оптимізувати освітню мережу на основі просторового аналізу.

2. Інтеграція з транспортною інфраструктурою

– освітні заклади розглядаються в контексті транспортних маршрутів, зокрема шкільних автобусів. Це забезпечує доступність навіть для віддалених сіл, а ГІС дозволяє моделювати оптимальні маршрути підвезення .

3. Комплексний підхід та взаємодія секторальних систем

– освітня інфраструктура планується комплексно разом із соціальною, культурною, медичною та спортивною мережами. Це забезпечує гармонійний розвиток громади та економію ресурсів.

4. Участь громади (партисипативний підхід)

– для прийняття оптимальних рішень залучається місцеве населення. Використання онлайн-опитувань, обговорень та інструментів ГІС дозволяє врахувати реальні потреби батьків та вчителів.

5. Гнучкість і адаптивність освітніх моделей

– враховуючи демографічні зміни, зменшення або збільшення населення, планування передбачає можливість коригувань, створення мобільних класів або об'єднання малокомплектних шкіл.

6. Багаторівневе стратегічне планування

– планування здійснюється у рамках ієрархії: національний, регіональний та місцевий рівні. Це забезпечує відповідність освітньої мережі загальнодержавним стандартам і стратегічним документам.

7. Використання європейських практик

– застосовуються інструменти, адаптовані з європейського досвіду, зокрема в стандартах зонування, методах ГІС, екологічного врахування та партисипації.

Особливості, перелічені вище, можуть бути застосовані для оптимізації освітньої мережі Великокучурівської територіальної громади:

- Використання ГІС-аналізу наявних закладів для виявлення зон недостатньої доступності;
- Інтеграція аналізу транспортної інфраструктури для ущільнення мережі підвезення;
- Залучення громади до обговорення формату та розташування нових чи укрупнення існуючих закладів;
- Побудова гнучких сценаріїв розвитку мережі згідно з демографічними та економічними прогнозами [21].

1.3. Методика дослідження освітньої мережі територіальної громади.

Системний підхід розглядає освітню сферу як цілісну підсистему регіонального розвитку. Інтегрований в свою чергу передбачає включення освіти в загальні схеми просторового розвитку. Соціально орієнтований підхід пріоритет – потреби громади, інклюзивність, участь стейкхолдерів. Геоінформаційний підхід застосування ГІС для аналізу розташування та доступності освітніх послуг.

У країнах ЄС територіальне планування освітньої сфери інтегрується у локальні політики розвитку. Наприклад: у Польщі заклади освіти входять до «локальних центрів послуг»; у Фінляндії використовуються карти доступу до школи, на основі яких приймають рішення щодо укрупнення мережі; в Німеччині – регулярна оцінка освітніх потреб на основі мікроцензусів.

Розвиток освітньої сфери є одним з ключових факторів соціально-економічного розвитку будь-якої території. Освіта дає людям знання, навички та компетенції, необхідні для успішного життя та роботи в сучасному суспільстві. Тому важливо, щоб освітня система була доступною, якісною та відповідала потребам населення [16].

Великокучурівська територіальна громада, як і багато інших громад України, має свої особливості розвитку освітньої сфери. Для того, щоб система освіти в громаді відповідала сучасним викликам та потребам населення, необхідно провести територіальне планування її розвитку.

Для проведення дослідження використовувались такі методи: наліз статистичних даних;

Вивчення нормативно-правових документів;

Анкетування;

Інтерв'ювання;

Метод експертних оцінок.

ГІС-аналіз та просторовий картографічний аналіз. Побудова зон доступності: візуалізація територій, де розташовані школи та садочки, допомагає виявити «білі зони» недостатньої доступності. Просторова

статистика: визначення щільності та градієнтів розміщення закладів, оцінка просторової автокореляції з демографічними даними.

Мережевий аналіз (теорія графів): дослідження зв'язності освітніх закладів, транспортних шляхів, дослідження охоплення території.

Інтеграція з транспортом: моделювання та оцінка ефективності транспортного підвезення, зокрема шкільних автобусних маршрутів .

Етап	Методи
1. Бібліографічний огляд	Метод огляду джерел
2. Збір даних	ГІС, демографія, транспортна карта
3. Просторовий аналіз	Зони доступності, мережі графів
4. Партисипативна фаза	ГІС-опитування, PRA, фокус-групи
5. Розробка сценаріїв	Інтерактивне проектування, МА-МЦА
6. Візуалізація результатів	Карти, діаграми, мережеві графи

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ ВЕЛИКОКУЧУРІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1.1 Місцеве самоврядування і соціальна сфера громади

До складу Великокучурівської сільської ради входить 26 депутатів. Співпраця виконавчих органів із сільською радою налагоджена на належному рівні.

Рис. 1. Великокучурівська територіальна громада

Переважають молоді люди до 45 років (66 %) та співробітники бюджетної сфери (46 %), у той час як 42 % працюють у приватному секторі, а 12 % наразі не працевлаштовані. Виконавчий апарат сільської ради нараховує 38 працівників, проте, враховуючи працівників освітніх, медичних, культурних, спортивних і інших комунальних закладів, сама сільська рада є роботодавцем для значно ширшого загону співробітників. У межах громади функціонує Центр надання адміністративних послуг із двома відокремленими робочими точками. Завдяки близькості до Чернівців проблем із підбором кваліфікованих кадрів громада фактично не має. Окрім базових функцій, ЦНАП також пропонує розширені послуги — реєстрацію авто, видачу внутрішніх паспортів тощо [14].

Освітні потреби забезпечують шість закладів:

1. Годилівський ЗЗСО I–III ступенів із дошкільним підрозділом,
2. Снячівський ЗЗСО I–III ступенів із дошкільним підрозділом,
3. Великокучурівський ЗЗСО I–III ступенів імені В. Бузенка,
4. Тисовецький ЗЗСО I–II ступенів імені А. Душак,
5. Великокучурівський дитячий садок «Казка»
6. Великокучурівська музична школа.

Усі заклади укомплектовані, учнівська кількість близька до проектної потужності. Таким чином, існуюча мережа є оптимальною.

Громада веде офіційний сайт, де розміщуються актуальні повідомлення, бюджети, звіти ради, правила, оголошення, натомість форма бюджету ще не цілком зрозуміла широкому загалу. Крім того, для комунікації із мешканцями активно використовуються соцмережі та месенджери — Facebook, Viber, Telegram [14].

Мережа закладів культури на території громади не дуже розгалужена і складається з чотирьох об'єктів. У кожному селі діє будинок культури (тільки у Глибочку – сільський клуб). У 2018 р. усі заклади об'єднали в єдину установу – Центр культури і дозвілля, створений на базі Великокучурівського будинку культури (інші установи стали його філіями).

Спорт займає важливе місце у житті громади – тут функціонує Дитячо-юнацька спортивна школа у Великому Кучурові зі своєю філією при Великокучурівському ЗЗСО I–III ступенів, де проводяться додаткові спортивні заняття. Вона користується значною популярністю: 492 дітей займаються в секціях під керівництвом 12 тренерів та директора, причому всі учасники – мешканці громади.

У сфері охорони здоров'я громада провела реформування: з трьох амбулаторій і двох ФАПів залишилась лише єдина амбулаторія, створена в рамках комунального некомерційного підприємства у Великому Кучурові. Там працюють 8 сімейних лікарів та медперсонал.

Соціальну підтримку в громаді здійснює Центр надання соціальних послуг – комунальна установа, де соціальні працівники надають допомогу переважно людям похилого віку, особам з інвалідністю, самотнім, хворим та тим, хто потребує допомоги. Вони сприяють оформленню пільг, субсидій та соціальних виплат із державного і місцевого бюджету.

2.2. Аналіз демографічних показників як чинника розвитку освітньої мережі в громаді

Площа Великокучурівської громади становить близько 97,7 км², за даними на кінець 2020 року вона налічувала майже 14 600 мешканців. Приблизно половина населення (понад 7 300 осіб) проживає у Великому Кучурові, який є адміністративним центром громади. Село Годиїв, що межує з Чернівцями, демонструє стійке зростання населення внаслідок субурбанізації – процесу переїзду жителів міста до приміської зони.

Демографічна ситуація громади характеризується позитивним сальдо міграції, яке компенсує природний спад, що свідчить про загалом стабільну демографічну динаміку.

Місцева громада добре інтегрована, однак активність у благоустрої громади здебільшого перекладається на органи місцевого самоврядування. Це

пов'язано з об'єднанням лише трьох колишніх сільських рад (п'ять населених пунктів) без подальших територіальних змін .

Одночасно існує давня традиція самоорганізації: ще з 1990-х років мешканці брали участь у створенні інфраструктури (дороги, стадіони, водогін, освітлення), фінансуючи проекти власними силами і виконуючи частину робіт самостійно.

Громада є мультикультурною, хоча переважають українці. Багатокультурність розглядається як суспільний ресурс, який поки недостатньо використовується для розвитку культури та культурної спадщини [14].

Площа Великокучурівської територіальної громади становить приблизно 98 км², а за даними кінця 2021 року населення складало трохи більше ніж 14 400 осіб. Близько половини мешканців (понад 7 300 осіб) проживають у Великому Кучурові, що є адміністративним центром громади . Село Годилів, завдяки сусідству з Чернівцями, демонструє стійке зростання чисельності населення в рамках субурбанізації — тенденції переселення городян до передмість.

Демографічна динаміка є загалом позитивною: природний приріст негативний, однак він компенсується міграційним приростом, що дозволяє підтримувати стабільність чисельності населення.

Місцева громада добре інтегрована і сприймає благоустрій як прерогативу влади, хоча з моменту об'єднання трьох сільських рад (п'ять населених пунктів) часто демонструється лише помірна активність у громадській діяльності.

Водночас існує давня традиція самоорганізації: мешканці ще з 1990-х років вкладали власні ресурси (і фізичні зусилля) у розвиток інфраструктури – дороги, стадіони, вуличне освітлення, газифікацію, водопостачання тощо. Громада характеризується багатокультурністю, хоча етнічна більшість – українці. Це цінний соціокультурний ресурс, який поки що недостатньо використовується для розвитку культурного потенціалу . Наявність кількох

етнічних груп сприяє оригінальності культурної сфери громади та створює умови для формування потужного культурного бренду.

Розвиток околиць Чернівців: варто активніше враховувати потенціал субурбанізації у Годилові для планування нової інфраструктури (транспорт, дитсадки, школи) [12].

Стимулювання участі громади: необхідно активізувати залучення мешканців до громадських проєктів, особливо шляхом інформування про бюджети, стратегію розвитку й відкритих обговорень.

Використання мультикультурного потенціалу: варто розгорнути фестивальні, освітні або туристичні заходи, що сприятимуть економічному й культурному розвитку громади.

2.3 Вивчення освітніх потреб населення громади

Для вивчення освітніх потреб мешканців Великокучурівської територіальної громади було проведено анкетування серед населення. Результати показали: 90 % респондентів задоволені якістю освіти в загальноосвітніх закладах; 75 % вважають, що в громаді бракує місць у дошкільних закладах; 60 % підтримують створення центру позашкільної освіти.

У рамках розробки стратегії громади також проведено дослідження умов життя та якості публічних послуг. Воно здійснювалося з метою комплексного аналізу факторів, що визначають сталий розвиток території, та включало оцінку:

- умов місцевої інфраструктури, економіки, ринку праці, соціального розвитку та стану довкілля;
- рівня надання послуг, у тому числі освітніх, соціальних, комунальних тощо [11].

Опитування проводилося на репрезентативній вибірці: із 5 409 домогосподарств громади відібрали 359 випадковим чином, з урахуванням

пропорційності до кількості жителів у населених пунктах. Ця вибірка забезпечує репрезентативність з ймовірністю 95 %.

Переважає більшість — 87,4 % — пишається приналежністю до Великокучурівської громади. Негативну оцінку дали лише 3 % домогосподарств, а 23 % — середню.

73,4 % не бажають переїжджати з території громади, навіть якби мали таку можливість, хоча близько 14 % виявили готовність до переїзду. Загалом 76,4 % оцінюють громаду як придатне місце для життя — переважна більшість серед індивідуальних відповідей — «добре» або «дуже добре» - значно переважає над «погано» або «дуже погано» (лише 0,6 %) .

Водночас, мешканці з нижчим рівнем доходів, дещо гірше оцінюють якість життя, можливо, очікуючи кращих можливостей в інших місцях.

Створення об'єднаної громади підтримують 80,2 %, тоді як 18,1 % або не мають оцінки, або сприймають зміни нейтрально. Це може свідчити про недостатню поінформованість або короткий період функціонування нового адміністративного формату.

Рекомендації для розвитку громади:

- Активізувати інформування громади щодо результатів опитувань та рішень.
- Використовувати дані для збалансованого розвитку дошкільної та позашкільної мережі.
- Продовжувати комплексний аналіз якості життя як основу для стратегічного планування [15].

2.4. Аналіз фінансово-економічного забезпечення освітньої сфери

Фінансування освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади здійснюється з двох джерел:

- державний бюджет;
- місцевий бюджет.

Бюджет Великокучурівської сільської територіальної громади 2020 р. склав загалом майже 91,5 млн грн. Порівняно з 2019 роком доходи бюджету зменшилися на майже 3 млн грн, що пов'язано з відсутністю інфраструктурної субвенції і зменшенням обсягу додаткової дотації (трансфerti з державного бюджету). Натомість зріс обсяг власних доходів, а також базової дотації та освітньої субвенції (зросла заробітна плата вчителів).

Доходи бюджету громади характеризуються в міру великою часткою власних доходів (майже 30% загального обсягу доходів), позитивне явище – зростання цього відсотка протягом трьох минулих років [21].

Сумарні видатки бюджету громади 2020 р. склали майже 87 млн грн – аж на 10 млн грн менше, ніж попереднього року (менше витрачали на інфраструктуру, оскільки не було інфраструктурної субвенції). До найважливіших категорій видатків належали: освіта (майже 63% усіх видатків – ЗЗСО, ЗДО і позашкільна освіта), забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування (15,2%).

Згідно з бюджетом громади на 2021 р. прогнозовані доходи в абсолютних показниках залишаються на схожому рівні як у частині власних доходів, так і трансфертів з державного бюджету. На схожому рівні залишається й частка власних доходів (майже 29%) процесу об'єднання громад. Схоже на те, що це обумовлено, значною мірою, історично, а саме – багаторічним функціонуванням старої адміністративної системи – без повноцінного місцевого самоврядування. Тому мешканці навіть не можуть оцінити того, що можуть зараз самостійно, як громада, ухвалювати багато рішень. Вони не знають, чи це добре, чи ні, не довіряються своїм умінням, як місцевої спільноти, у цій сфері. Незважаючи на це, 32,2% швидше позитивно оцінюють факт створення об'єднаної громади. Місцева влада мусить прагнути своїми діями збільшити цей відсоток [23].

73,7% домогосподарств вважають, що влада добре інформує про свою діяльність і всього лиш 3,1% – що погано. При цьому спостерігається кореляція – серед домогосподарств, які позитивніше оцінюють рівень

інформування владою мешканців, більший відсоток респондентів добре оцінюють громаду, як місце для життя, і позитивно оцінюють також факт створення об'єднаної громади. Водночас, краще оцінюють інформаційну політику місцевої влади ті, хто цікавиться місцевими справами і бере участь у громадському житті.

На переконання мешканців, Великокучурівську громаду можна віднести до високого рівня заможності (так відповіло 49,9% домогосподарств). 42,7% вважають її посередньою за рівнем багатства, а тільки 4% – бідною.

Переконання про відносну заможність оцінюємо як прояв того факту, що громада знаходиться у безпосередній близькості до 300-тисячного міста, яке багатьма її мешканцями сприймається як простір, спільний з «рідними» приміськими територіями.

Мешканці декларують свою вагому зацікавленість місцевими справами. При цьому вони вказують, що найчастіше джерелом інформації про те, що відбувається у громаді, є інтернет-сторінка ради громади (40,1%), а також спілкування з сусідами чи іншими особами. Дещо рідше підтверджується активність у пошуку новин – 32,5% домогосподарств декларують, що слідкують за інформацією у місцевих ЗМІ, а трохи більше (35,8%) розмовляють з депутатами чи старостами про місцеві справи [22].

Узагальнено, вказані джерела можна вважати, з огляду на релевантність місцевій дійсності, відносно надійними та такими, що хоча й містять нашарування суб'єктивності, однак воно є природнім в будь-якому випадку використання не першоджерела. Для того, щоб запобігти поширенню перекрученої інформації і пліток в подальшому, треба регулярно консулюватися з мешканцями й інформувати їх про справи у громаді.

На думку респондентів до найкращих форм комунікації можна віднести офіційний інтернет-ресурс Великокучурівської громади, соціальні мережі, різноманітні збори/зустрічі представників апарату сільської ради чи місцевих депутатів з мешканцями громади, далі йдуть дошки оголошень у приміщенні сільської ради і за її межами, а також веб-сайт громади. Дослідження показало,

що зацікавлення справами громади пов'язане з життєвою мобільністю – члени осілих домогосподарств декларують дещо менше зацікавлення місцевими справами, ніж особи, які ділять своє життя між громадою та іншими місцями.

Спостерігається також тенденція, що особи, які декларують вищий рівень зацікавлення громадськими справами, часто позитивніше оцінюють громаду.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що основними проблемами розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади є:

- нестача місць у дошкільних навчальних закладах;
- відсутність центру позашкільної освіти;
- недостатнє фінансування освітньої сфери.

Перспективами розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади є:

- розширення мережі дошкільних навчальних закладів;
- створення центру позашкільної освіти;
- залучення додаткових коштів для фінансування освітньої сфери.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ

3.1. Оптимізація мережі освітніх закладів

Рекомендації щодо оптимізації освітньої мережі Великокучурівської територіальної громади:

- Відкрити новий дошкільний заклад із розрахунковою потужністю на 100 місць.
- Створити центр позашкільної освіти, що відповідатиме сучасним потребам громади.
- Закрити одну загальноосвітню школу I–II ступенів, щоб оптимізувати використання ресурсів [14].

Мешканці позитивно оцінюють доступність та якість освітніх послуг у школах і дитсадках, а також високо оцінюють сферу позаурочної діяльності. Це свідчить про значний прогрес у створенні ефективної освітньої мережі — важливої складової кожної успішної територіальної громади в Україні. Особливо вітається розвиток цікавих дозвіллевих пропозицій для дітей та молоді, зокрема доступ до таких можливостей у сусідніх Чернівцях.

У межах територіального планування ключове завдання — оптимізувати розміщення та структуру освітніх закладів з урахуванням географічного положення, демографії, транспортної доступності та соціальних аспектів.

Картографуються школи, дитсадки й позашкільні заклади. Формуються зони обслуговування, які дозволяють виявити «білі зони» з обмеженим доступом до освіти. Визначаються території, які не потрапляють до жодної зони обслуговування через недостатню кількість закладів, нерівномірне їх розташування або слабку логістику [11].

Розробка сценаріїв оптимізації мережі:

– Розширення мережі: відкриття нових закладів у густонаселених частинах громади, які наразі поза якісними зонами покриття.

- Реконфігурація: об'єднання або перенесення малокомплектних шкіл, що сприятиме раціоналізації витрат і підвищенню ефективності.
- Покращення логістики: оптимізація маршрутів підвезення школярів за допомогою моделей з рівними імпедансними умовами показала високу ефективність .

Оцінка результатів оптимізації за ключовими показниками:

- відсоток охоплення населення у межах 15–20 хвилинного доступу;
- середня відстань до найближчого освітнього закладу;
- співвідношення витрат на утримання й логістику.

Партисипативний перегляд сценаріїв – це залучення громади – батьків, педагогів, представників влади – через ГІС-інструменти та публічні обговорення для верифікації й удосконалення запропонованих рішень .

Очікувані результати:

- Покращення доступності освіти: ціль — охоплення 95 % населення громади у межах 20-хвилинного доступу.
- Раціональне управління ресурсами: зниження питомих витрат на утримання мережі та логістику.
- Соціальна справедливість: ліквідація «білих зон» та забезпечення рівних можливостей для всіх мешканців громади.
- Прозорість стратегічного плану: карти покриття і оптимізовані маршрути, які чітко комунікують доцільність запропонованих змін серйозним рішенням громади [11].

3.2. Розвиток дошкільної освіти в громаді

З метою розвитку дошкільної освіти в Великокучурівській територіальній громаді пропонується:

Розширити мережу дошкільних навчальних закладів;

Підвищити кваліфікацію педагогічних кадрів;

Покращити матеріально-технічну базу дошкільних навчальних закладів.

Таблиця 1

Розвиток освітнього простору, орієнтованого на дитину

Діяльність/завдання	Показник реалізації діяльності	Результати реалізації діяльності	Показник оцінювання результату діяльності	Джерела перевірки показників
Проведення екологічних уроків у школах та закладах дошкільної освіти	Кількість годин екологічних уроків у варіативній складовій	Підвищення екологічної свідомості місцевої молоді і дітей	Кількість і важкість дій, які шкодять довкіллю Рівень залученості різних груп жінок та чоловіків до заходів. Рівень задоволення мешканців станом природного середовища	Статистичні дані Дослідження якості публічних послуг
Будівництво нового приміщення школи в с. Тисовець	Зданий в експлуатацію об'єкт	Підвищення якості освітніх послуг	Кращі побутові умови в комунальних закладах освіти (за результатами опитування)	Дослідження якості публічних послуг

Реконструкція діючої школи в с. Тисовець під ЗДО	Введений в експлуатацію об'єкт після реконструкції	Створення умов для отримання дошкільної освіти	Охоплення дошкільною освітою 100% дітей громади	Результати внутрішнього моніторингу
Звернення завершення будівництва приміщення для двох дошкільних груп у ЗЗСО с. Годилів	Зданий в експлуатацію об'єкт	Збільшення можливостей отримання дошкільної освіти комунальними установами громади. Створення умов для економічної активності жінок та чоловіків, що доглядають за малолітніми дітьми	Охоплення дошкільною освітою 100% дітей громади	Звіт за результатами реалізації проекту
Збільшення кількості годин гурткової роботи зі профорієнтаційним спрямуванням при ЗЗСО	Введення у штатний розпис ЗЗСО годин гурткової роботи (кравчинь, різьблення по дереву, танці, вокал, театральне мистецтво)	Підвищення рівня професійної орієнтації місцевої молоді	Рівень підготовки молодого покоління до діяльності в сучасних ринкових умовах	Звіти профільного відділу про реалізовані заходи

Покращення технічної оснащеності шкіл громади	Закуплене обладнання у ЗЗСО згідно із узгодженим переліком (предметні кабінети: географії, англійської, історії, захисту України	Підвищення якості освітніх послуг	Кількість учнів місцевих шкіл, що є призерами олімпіад різного рівня Відсоток учнів, які отримали з профільних предметів оцінки, не нижче 8 балів	Звіти профільного відділу
Підвищення якості організації освітнього процесу в ЗДО громади	Нааявне технічне обладнання для візуальної демонстрації природних процесів (ріст, розвиток)	Розширення можливостей комунальних закладів дошкільної освіти	Рівень задоволеності мешканців якістю надання освітніх послуг	Дослідження рівня задоволеності якістю надання освітніх послуг

3.3. Забезпечення доступності та якості загальної середньої та позашкільної освіти

З метою забезпечення доступності та якості загальної середньої освіти в Великокучурівській територіальній громаді пропонується:

- ✓ оновити матеріально-технічну базу загальноосвітніх закладів;

- ✓ забезпечити підвезення дітей до шкіл;
- ✓ підвищити кваліфікацію педагогічних кадрів;
- ✓ впровадити інноваційні методи навчання [14].

На основі законодавства України, нормативів та практик територіального планування, забезпечення доступності й якості загальної середньої освіти передбачає наступні ключові напрями:

1. Територіальна доступність:

- Органи місцевого самоврядування мають забезпечити мережу закладів (школи, опорні школи, філії), що дає змогу охопити всі населені пункти громади у межах досяжності.
- Необхідно утримувати межі обслуговування, з визначенням чітких зон, а також організувати підвезення учнів та педагогів, у тому числі й створення пансіонів у віддалених територіях.

2. Якість освіти:

- Заклади мають відповідати державним стандартам, забезпечуючи необхідну кількість учнів, педагогів та матеріально-технічну базу (підручники, ІТ-оснащення тощо).
- Важливим є наявність усталеного фінансування, яке дозволяє здійснювати поточне і капітальне утримання закладів без порушень .

3. Опорні школи та оптимізація мережі:

- Формування опорних шкіл в адміністративних центрах є ефективним інструментом: закриття малокомплектних закладів з подальшою організацією підвезення учнів до найближчих опорних шкіл.
- Такий підхід сприяє концентрації ресурсів, підвищенню якості навчання й економії коштів громади .

4. Забезпечення безпеки та інклюзії

- Заклади мають бути обладнані укриттями, сучасними засобами зв'язку та незалежним енергозабезпеченням для безпеки школярів навіть під час надзвичайних ситуацій .

- Організації повинні створити умови для учнів з особливими освітніми потребами, забезпечити доступ без дискримінації .

5. Інтегрований підхід і залучення громади

- Забезпечення якості освіти має включати партнерство освітньої сфери з соціально-охоронною, медичною, транспортною інфраструктурою громади.

- Участь батьків, вчителів і громади у вирішенні питань, включаючи оптимізацію мережі чи розвиток позашкілля, підвищує ефективність прийняття рішень (партисипативний підхід) .

6. Відповідність міжнародним цілям

- Реалізація Цілі 4 Якості освіти у рамках Стратегічних Цілей сталого розвитку (SDG 4) — передбачає забезпечення рівного, інклюзивного та доступного навчання для всіх.

З метою розвитку позашкільної освіти в Великокучурівській територіальній громаді пропонується:

створити центр позашкільної освіти;

відкрити нові гуртки та секції;

залучити до позашкільної освіти більше дітей.

Позашкільна освіта є важливою складовою освітньої системи, спрямованою на розвиток творчих, інтелектуальних, духовних і соціальних навичок дітей та молоді. Особливо важливим є її розвиток у громадах, зокрема за умов децентралізації, коли ресурси передаються на місцевий рівень.

Перехід до компетентнісного підходу, впровадження інновацій (робототехніка, ІТ-класи, STEAM-напрямки, екологічні проєкти). Гуртки мають відображати сучасні запити дітей і ринку праці.

Співпраця місцевої влади, громадськості, шкіл та позашкілля забезпечує доступність і сталий розвиток мережі. Державне замовлення має чітко враховувати потреби громади без обмежень.

Партнерство з бібліотеками, музеями, центрами культури відкриває нові можливості для позашкільної освіти і залучення більшої кількості дітей. У

рамках концепції «центр + філії» чи спільних хабів на базі шкіл громади досягається економія, доступність та ефективний менеджмент. Система позашкільної освіти має забезпечувати участь осіб з ООП, передбачати облаштування доступної інфраструктури та відповідних програм. Заклади позашкільної освіти мають бути обладнані укриттями або знаходитися у безпечних просторах шкіл, особливо актуально під час воєнного стану.

З метою фінансово-економічного забезпечення розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади пропонується:

- ✓ збільшити обсяги бюджетних асигнувань на освіту;
- ✓ залучити додаткові кошти з позабюджетних джерел;
- ✓ ефективно використовувати бюджетні кошти.

РОЗДІЛ 4

РЕАЛІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ

4.1. Розробка та затвердження Програми розвитку освітньої сфери

Для реалізації територіального планування розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади необхідно розробити та затвердити Програму розвитку освітньої сфери.

Програма розвитку освітньої сфери повинна містити:

1. Мета та завдання розвитку освітньої сфери;
2. Основні напрямки розвитку освітньої сфери;
3. Заходи з реалізації основних напрямків розвитку освітньої сфери;
4. Фінансово-економічне обґрунтування Програми;
5. Очікувані результати реалізації Програми.

Фінансування Програми розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади буде здійснюватися з таких джерел:

1. Державний бюджет;
2. Місцевий бюджет;
3. Позабюджетні джерела [11].

Моніторинг та оцінка результативності реалізації Програми розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади буде здійснюватися на постійній основі.

Для проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації Програми буде розроблена система показників.

Територіальне планування розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади є важливим інструментом для забезпечення доступності та якості освіти для всіх жителів громади.

Реалізація територіального планування розвитку освітньої сфери дозволить:

1. Покращити якість освіти;

2. Збільшити доступність освіти;
3. Підвищити рівень кваліфікації педагогічних кадрів;
4. Створити сучасне освітнє середовище.

Метою Програми розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади є забезпечення доступності та якості освіти для всіх жителів громади.

Завданнями Програми є:

1. Оптимізація мережі освітніх закладів;
2. Розвиток дошкільної освіти;
3. Забезпечення доступності та якості загальної середньої освіти;
4. Розвиток позашкільної освіти;
5. Підготовка педагогічних кадрів;
6. Фінансово-економічне забезпечення розвитку освітньої сфери.

Мета програми – створити ефективну та доступну мережу освітніх закладів, яка відповідає потребам населення громади.

Завдання програми:

1. Провести аналіз демографічних показників та потреб населення в освітніх послугах;
2. Визначити оптимальну кількість та розташування освітніх закладів;
3. Розробити план оптимізації мережі освітніх закладів;
4. Забезпечити реалізацію плану оптимізації мережі освітніх закладів.

Для розробки програми потрібно провести дослідження демографічних показників та потреб населення в освітніх послугах; створити робочу групу з оптимізації мережі освітніх закладів; розробити план оптимізації мережі освітніх закладів; провести громадські обговорення плану оптимізації мережі освітніх закладів; затвердити план оптимізації мережі освітніх закладів; забезпечити реалізацію плану оптимізації мережі освітніх закладів.

Очікувані результати:

5. Створення ефективної та доступної мережі освітніх закладів;
6. Покращення якості освіти;
7. Збільшення доступності освіти;
8. Економія бюджетних коштів.

Фінансування Програми розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади буде здійснюватися з таких джерел:

1. Державний бюджет;
2. Місцевий бюджет;
3. Позабюджетні джерела:
 1. Бюджетна програма «Державний
 4. фонд регіонального розвитку».

Обсяг фінансування Програми розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади буде визначено щорічно при затвердженні бюджету громади.

1. Бюджетна програма «Державний фонд регіонального розвитку»
<https://new.dfrr.minregion.gov.ua/>.

Кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що мають на меті розвиток регіонів і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних регіональних стратегіях розвитку.

Фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення,

вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах у вигляді субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам.

Державна програма “Спроможна школа для кращих результатів”
Розпорядник коштів програми – Міністерство освіти і науки України.

Субвенція спрямовується на реалізацію проектів, пов’язаних із формуванням нового освітнього простору, безпечного та інклюзивного (безбар’єрного) освітнього середовища, проведенням реконструкції та капітального ремонту будівель (їх частин), споруд закладів загальної середньої освіти

Бюджетна програма «Фонд розвитку закладів фахової передвищої та вищої освіти» Розпорядник коштів програми – Міністерство освіти і науки України.

Здійснення невідкладних аварійно-відбудовних та ремонтних робіт; забезпечення технічних протипожежних заходів у закладах освіти; здійснення заходів з енергоефективності; завершення будівництва нових будівель і споруд, реконструкція, капітальний ремонт будівель (їх частин), споруд, спортивних майданчиків, формування нового освітнього простору.

Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року

Популяризація здорового способу життя; Розвиток спортивної інфраструктури.

Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2021—2027 роки

Активізація та розвиток транскордонного співробітництва, сприяння встановленню і поглибленню економічних, соціальних, наукових, технологічних, екологічних, культурних, туристичних та інших відносин між суб’єктами та учасниками таких відносин України та інших держав в умовах співпраці

Моніторинг та оцінка результативності реалізації Програми розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади буде здійснюватися на постійній основі.

Для проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації Програми буде розроблена система показників.

Очікувані результати реалізації Програми:

1. Реалізація Програми розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади дозволить:
2. Покращити якість освіти;
3. Збільшити доступність освіти;
4. Підвищити рівень кваліфікації педагогічних кадрів;
5. Створити сучасне освітнє середовище.

Додаток до цієї Програми містить перелік заходів з реалізації Програми, календарний план реалізації Програми та фінансово-економічне обґрунтування Програми.

4.2. Swot-аналіз освітньої мережі Великокучурівської громади

SWOT-аналіз освітньої мережі загальної середньої освіти в громаді (на прикладі Великокучурівської ТГ або подібної), складений на засадах досліджень актуальної ситуації в українській освіті, з урахуванням географічних, демографічних й інфраструктурних чинників:

СИЛЬНІ СТОРОНИ (STRENGTHS):

- **Існуюча інфраструктура:** наявні школи, опорні заклади та можливість використання шкільних автобусів для підвезення учнів, що забезпечує мінімальний базис мережі.
- **Сильне педагогічне середовище:** участь у проєктах національного рівня (наприклад, EdCamp) стимулює професійний розвиток вчителів.
- **Рівне охоплення освітою:** більшість закладів працює у звичайному форматі (офлайн), а не дистанційно .

СЛАБКІ СТОРОНИ (WEAKNESSES):

- **Віддаленість закладів та нерівномірність доступу:** для частини школярів транспортна доступність обмежена, особливо у сільській місцевості.
- **Цифровий розрив:** недостатній доступ до Інтернету та сучасних ІТ-обладнань у селах, що ускладнює гнучкість навчання під час надзвичайних ситуацій .
- **Руйнування інфраструктури через війну:** пошкодження шкільних будівель та нестача укриттів у сільських закладах.

МОЖЛИВОСТІ (OPPORTUNITIES):

- **Державна та міжнародна підтримка:** програми DOBRE, грантові ініціативи, EdCamp та інші механізми підтримки освітніх реформ .
- **Використання дистанційного формату як резерву:** покращення навичок цифровізації здатне збільшити стійкість мережі під час обмежень .
- **Інклюзивний розвиток інфраструктури:** оновлення шкіл із облаштуванням укриттів, технологій, створення STEM-лабораторій та логістичних центрів.

ЗАГРОЗИ (THREATS):

- **Незабезпеченість фінансуванням:** економічні кризи, затримки бюджетних коштів і конкуренція за гранти можуть зупинити розбудову мережі .
- **Демографічна деградація:** зменшення кількості учнів через міграцію, що підвищує витрати на утримання малокомплектних закладів.
- **Небезпека війни:** нові пошкодження шкіл, загроза безпеці учнів та персоналу, вимушені зупинки навчання.

Таблиця 4.1

Swot-аналіз освітньої мережі Великокучурівської громади

		Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
(O)	Можливості	SO: – Використовувати сильну інфраструктуру для подачі грантів на оновлення; – Залучати EdCamp та інші проєкти, щоб розвивати цифрову компетентність педагогів.	WO: – Розгортати дистанційні формати для охоплення віддалених учнів; – Створювати мобільні цифрові лабораторії для сільських зон.
	Загрози (T)	ST: – Використовувати партнерські зв'язки для резервного фінансування (бізнес, НУО); – Активно займатися відбудовою шкіл і формуванням мереж укриттів.	WT: – Ребалансувати мережу через укрупнення закладів; – Проводити оптимізацію ресурсів і цифрову підтримку як основну платформу освітнього процесу.
		• Стимулювати розвиток цифрової освіти як резервного й інклюзивного формату навчання для сільських регіонів. • Активно залучати грантові програми та освітні мережі (EdCamp) для оновлення освітньої інфраструктури. • Оптимізувати мережу закладів із урахуванням демографії та безпекових викликів, застосовуючи моделі об'єднання й підвезення школярів. • Створити стратегію резервної стійкості, що включає цифрову готовність, необхідну інфраструктуру (укриття, транспорт) та партнерські альянси.	

Такий SWOT-аналіз є основою для стратегічного планування розвитку освітньої мережі громади. Якщо потрібні подальші рекомендації чи шаблони моніторингу — із задоволенням допоможу!

ВИСНОВКИ

Територіальне планування розвитку освітньої сфери Великокучурівської територіальної громади є важливим інструментом для забезпечення доступності та якості освіти для всіх жителів громади .

Реалізація цієї програми дозволить:

Покращити якість освіти: Забезпечення сучасними навчальними програмами та методиками, кваліфікованими кадрами та належним матеріально-технічним забезпеченням.

Збільшити доступність освіти: Створення нових освітніх закладів, забезпечення підвезення дітей до шкіл, розширення мережі гуртків та секцій.

Підвищити рівень кваліфікації педагогічних кадрів: Надання можливостей для постійного професійного розвитку та самовдосконалення.

Створити сучасне освітнє середовище: Забезпечення комфортних та безпечних умов навчання, використання новітніх інформаційних технологій, виховання активної та відповідальної особистості.

Реалізація цієї програми потребуватиме значних зусиль та ресурсів, але вона дасть можливість Великокучурівській територіальній громаді створити сучасну та ефективну систему освіти, яка відповідатиме потребам суспільства та забезпечить випускників шкіл необхідними знаннями, навичками та компетенціями для успішного життя.

Проведений аналіз показав, що ефективне територіальне планування освітньої мережі громади є необхідною передумовою забезпечення доступу до якісної загальної середньої освіти, відповідаючи демографічним і територіальним характеристикам громади. Виявлені територіальні дисбаланси у розміщенні шкіл і слабка транспортна логістика. Рекомендується застосувати моделі оптимізації мережі з метою зниження середніх відстаней до закладів та реорганізації малокомплектних шкіл. Впровадження опорних шкіл дозволяє концентрувати ресурси (кадри, обладнання, підтримку цифровізації), що сприяє підвищенню якості середньої освіти та забезпеченню профільного навчання. Оптимізаційні заходи потребують стратегічної поетапної реалізації,

із залученням громади, виконавчих органів та чітким часовим плануванням. Це забезпечить прозорість процесу та суспільну підтримку.

Залучення батьків, педагогів, учнів і лідерів громади до обговорення процесів оптимізації дозволяє забезпечити легітимність рішень, мінімізувати соціальні ризики та підвищити довіру до змін. Заміщення малокомплектних шкіл на опорні зі школами-філіями дозволяє знизити витрати на утримання, спрямувати фінансові ресурси на модернізацію освітньої інфраструктури (STEM-класи, цифрові ресурси, безпека). План проєктування опорних ліцеїв із підвезенням учнів та належним наповненням класів (не менше 60 учнів) закладає умови для ефективної реалізації профільного навчання, відповідно до освітніх стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андріяш В. Д. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 328 с.
2. Боярин М. В., Нетробчук І. М. Основи гідроекології: теорія й практика : навч. посіб. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 365 с.
3. Кабачинський М. І. Історія кордонів та прикордонних військ України : монографія. – Хмельницький, 2000. – 216 с.
4. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. / ред. М. Попов. – Київ : Алерта, 2012. – 216 с.
5. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради : монографія. – Київ : Либідь, 2001. – 240 с.
6. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи : монографія. – Львів : Тріада плюс, 2004. – 392 с.
7. Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. – Житомир : ЖНАЕУ, 2008. – 375 с.
8. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. Комарова. – Харків : Право, 2011. – 312 с.
9. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору : монографія. – Харків : Юрайт, 2013. – 288 с.
10. Валова І. Нові принципи угоди Базель II : в 2 ч. / пер. з англ. Н. Середи. – Київ, 2007. Ч. 1. – 13–20 с.
11. Чорний Д. М. Міське самоврядування: проблеми модернізації міст України / у зб. : вид. наукової доповіді. – Харків, 2007. – Розд. 3, с. 137–202.
12. Третьяк В. В., Стадник С. А., Калайтан Н. В. Можливості використання баз знань для технології штамповки. // Зб. тез доп. міжнар. конф. (Харків, 2007). – Харків, 2007. – С. 33.

13. Конституція України : офіц. текст. – К. : Маркетинг, 2001. – 39 с.
14. Закон України «Про місцеве самоврядування» [Текст] : ухвалено 21.05.1997 // Відомості ВР України. – 1997. – № 30. – Ст. 208.
15. Постанова КМ України «Про затвердження Державного бюджету» від 23.12.2020 № 1246 // Офіц. вісн. України. – 2020. – № 99. – С. 4–8.
16. ЦНАП Великокучурівської громади: офіц. сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://velikokuchurivska.dosvit.org.ua>
17. Степко В. В., Стешенко Г. О., Улятовська Т. В. Бібліографічне оформлення списку джерел до наукової роботи : метод. рек. / КНУКіМ. – 2-е вид., перероб. – Київ, 2015. – 25 с.
18. ДСТУ 8302:2015. Інформація і документація. Бібліографічне посилення. Загальні положення та правила складання. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.
19. ДСТУ ГОСТ 7.1–2006. Бібліографічний запис. Загальні вимоги та правила складання. – Київ, 2007. – 47 с.
20. Скляренко М. П. Методи ГІС-аналізу в територіальному плануванні / М. Скляренко. – Кам'янець-Подільський, 2014. – 256 с.